

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

Dominica secunda in aduentu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

nis fertilitatis et famis. et de
 horreis implendis. et de pau-
 peribus subiugandis. quod totum
 puenit cupidis et auaris. qui
 frumenta abscondunt ut ca-
 rius vendant et pauperes affli-
 gant. Amos. viij. Audite
 qui affligitis pauperes et desi-
 cere facitis egenos terre. di-
 centes. Quando transibit mes-
 sis. venundabimus merces
 et. Isaie. v. Ne qui coniungi-
 tis domum ad domum. et agrum
 agro copulatis et. Et Aba-
 cuc. ij. Ne qui congregat do-
 mum suae auariciae malam. ut
 quid enim aggrauat contra se
 densum lucrum. De numero isto-
 rum erat diues ille cuius ager
 vberes fructus attulerat et. vs
 quod ibi. dixit autem illi deus Stulte
 hac nocte repetent animam
 tuam. et que congregasti cuius
 erunt. Ecce diues iste quod re-
 pente simul omnia perdidit.
 pro quibus tamen forsitan diu
 laborauit. Difficile est enim
 credere quod quisque repente et
 absque labore ad magnas di-
 uicias possit puenire. Quia
 iuxta sententiam salomonis
 Proverb. xx. Hereditas ad
 quam festinat in principio.
 in nouissimo benedictione ca-
 rebit. Radix inquit aposto-

lus omnium malorum est cupi-
 ditas. Quam quidam appeten-
 tes errauerunt a fide. i. Thimo-
 mo. vj. Bene dicit radix. quae
 pagines habet in omni gen-
 te. In regibus sicut in achab
 qui interfecit Habbob. propter
 vineam suam quae ambiuit
 In cognatis et in fratribus
 sicut in Layn. qui abel inter-
 fecit. In religiosis. sicut in
 Iuda. qui christum vendidit.
 Quapropter succidenda est
 radix criminum ne pullulet
 ceterae soboles vicioz. Sur-
 gant igitur tales a somno a-
 uaricie et iniuste acquisitionis.
 et exonerent se a diuitijs no-
 ciuis ad suscipiendum illum
 qui cum diues esset. propter
 nos egenus factus est. ij. Co-
 rinth. viij. Qui est benedictus
 in secula seculorum. Amen.

Dominica secun-
 da in aduentu.

Euete ca

l pita vestra ec. ap. r.
 ve. Lu. xxi. Caput
 p mente ponit. et est sensus.
 Exhilarate corda vestra. quia
 dum finit mundus cuius amicum
 est. prope est redemptio vestra
 quam quesitis. Nec glosa

Dominica I

Notādū ē q̄ q̄ttuor res sem-
per nob̄ p̄e sunt siue viuim⁹
siue morimur. s. diuine gratie
largitas in mūdo. iusticie se-
neritas in iudicio. penaz a-
cerbitas ī inferno. gl̄e penni-
tas in celo. **Uñ** **Isid.** **Gr̄a.** in-
sticia. damnatio. gl̄ia p̄pes.
Pro merit⁹ homī p̄esūt hec
q̄ttuor omī. **Igit̄** de largi-
tate diuine gr̄e quō p̄e est no-
bis in h̄ mūdoz in p̄s. Pro
p̄e est dñs oībz inuocantibz
eū. oībz inuocātibz eū in veri-
tate. **Glo.** p̄e. i. p̄pici⁹ etiaz si
nō statim faciat quod petūt
Propiciū aut̄ esse p̄uēit deo
z gr̄e diuine ip̄i⁹ sine q̄ viuere
nō possum⁹ in h̄ mūdo. **Au-
g⁹.** in li. de natura z gr̄a. Pre-
uenit nos de⁹ gr̄a vt pie vi-
uamus. subsequit̄ vt cū illo
semp̄ viuam⁹. z **Bern̄.** ponit
tres differētias gr̄e. s. immis-
siuā bone cogitatōis. imuta-
tiuā male volūtatis. mīstra-
tiuā bone opatōis. **Valet**
in q̄t ad meritū intētio. ad ex-
emplū actio. vtrūq̄z vero
p̄cedit cogitatio. **Et** q̄s tam-
p̄dic⁹ in h̄ seculo existimari
poterit q̄ nullū donū alicu-
ius gr̄e a deo accepit. cū ma-
nifeste euāḡ. dicat. De pleni-
tudine ei⁹ oēs accepim⁹. gra-

tiā p̄ gr̄a. i. gr̄am vel corpale
vel spūalem. vel trāsitoria vlt̄
eternam. **Plerisq̄z em̄** dona
dei danf. sed pseuerātia do-
ni nō dat. nec vni oīa danf.
Uñ **Isido.** In diuissōe gr̄a
rū diuersi p̄cipiūt diuersa di-
munera. nō tñ p̄cedunt vni
oīa. vt sit p̄ hūilitatis studio
q̄d alter admiref̄ in altero. z
hoc est q̄ in **Ezech.** anialiu z
ale altera ad alterā p̄cutiun-
tur. **De sc̄do** h̄ est de seue-
ritate diuine iusticie in iudi-
cio q̄s p̄e sit dicit̄ **Isaie.** **xlvi.**
Prope feci iusticiā meaz. nō
elongabit̄. z salus mea non
morabit̄. **Hoc** dicit de seue-
ritate iusticie in extremo tpe
qñ x̄ps iudicat⁹ adueniet
viuos et mortuos. z reddet
vnicuiq̄z iuxta opa sua. **Apo-
calip.** **xxij.** Ecce venio cito et
mer. m. me. est da. v. zc. **Tūc**
ponet in pondere iudiciū et
iusticiā in starera. nec accipi-
et p̄sonaz vel munera. **Pro-
uer.** **vj.** Zelus et furor viri n̄
parcet ī die vindicte nec acq̄-
escet cuiusq̄z p̄cibz. nec susci-
piet p̄redēptiōe dona pluri-
ma. **Qd̄** multi iudices faci-
unt z aduocati qui iudicant
in muneribz. quez iudicandi
modū dñs ignorat. **Tren̄.** **iiij**

Ut puerteret hoïem in iudicio suo dñs ignorauit Quis seueritatē iudicis illi nō timeat. cui iusticia z iudicium sedem parāt. Ps. Iusticia z iudiciū pparatio sedis tue
 O q̄ iust⁹ erit in iudicio et q̄ district⁹ cui⁹ oculis om̄ia nuda z apta sunt. cui et reliquie cogitationū n̄faz diez festū agēt. Rom. ij. Testimoniu reddere illis p̄scia spoz. z inter se inuicē cogitationū accusantiū aut etiā defendētū in die cū iudicabit deus occulta hoïm. Glo. Sciendū q̄ in illa die cogitationes accusabūt aīas. z defendent. male accusabūt malos bone defendēt bonos. non utiqz cogitationes q̄ tūc erūt. sed ille q̄ nūc sunt in nob. q̄ rū note quedāz signacula relinquant in corde n̄ro velut in cera. q̄ in occulto nūc posita in illa die reuelari dicūtur. qz eribit vt fulgur iaculū ei⁹ ad penetrandū cordis om̄e secretuz. De tertio h̄ est de acerbitate penaz i inferno. qz p̄e sicut d̄r Deute. xxxij. Juxta ē dies pdi. Perdent em̄ tūc reprobi tam in corpe q̄ in anīa. Vñ Isido. Duplex dānatorū pena est i

gehenna. quoz z mentē vittristicia. z corpe flāma. iuxta vicissitudinē. vt q̄ mente traetauerunt qd̄ p̄fecerunt corpe. simul z anīo puniant z corpe. Dicit etiā ignē gehenne ad aliqd̄ lumen h̄re. et ad aliqd̄ nō habere. h̄ est lumē habere ad dānationē. vt videant impij vnde doleant. z non h̄re ad p̄solationē ne videant vnde gaudeāt. Et h̄ p̄bat p̄ simile. Ait enim. Apra fit cōparatio de camino trium pueroz ad exēplū ignis gehenne. Nā sicut ignis nō arsit ad cōburēda ligamina vinculoz. ita ignis gehenne z lucebit miseris ad augmentū penaz vt videāt vnde doleant. z nō lucebit ad p̄solationē ne videāt vnde gaudeāt In hui⁹ vite z future ifelicitatis miseriaz multa discretio est. Illic em̄ z miseria est p̄pter cruciationē doloz. z tenebre p̄ lucē auersionē. qz vnū in hac vita. i. miseria est. aliud nō ē. in inferno autem vtrūqz est. Hi nō poterūt caput lenare p̄ sp̄m pcellarū i faciē illoz ps. Pluet sup p. la. ig. zc. Quattuor genera penaz h̄ tangunt. vt aperte omnes alie intelligant. Per

Domnica II

laqueos puniunt spiratores et traditores. Per ignem avari et cupidi qui hic impleri non possunt. Per sulphur quod fetet luxuriosi et nature contrarii. Per spiritum procellarum iracundi et furiosi. quales sunt homicidae. et Apocal. xiiij. Calcat est laeuis extra ciuitatem. et exiit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia. **D.** sexcenta. id est. pena usque ad nouissimum quadrantem exacta. De quarto hoc est de glorie phennitate in celo dicitur hic. Leuate capita vestra. ecce appropinquabit re. vestra. id est. christus qui emphatice dicitur redemptio. **Ps.** Redemptioem misit populo suo. **Pr.** cum omne iudicium dedit filio. et sicut misit eum in mundum ad declinandum caput humilium suorum. ita in iudicio ad exaltandum caput sanctorum suorum. Exemplo christi humiliantur sancti in presentia vita. et tribulantur tanquam membrum adherentia suo capiti. et in futuro exaltabunt in gloria. **Ps.** De torrente in via bibi. propterea ex. ca. quod vtrique in iudicio faciet. **Ps.** Deus noster manifeste veniet. et omnes sancti eius cum eo. et erit in die illa lux magna. Comparat autem dominus hunc tempus estati cum dicit. Ab arbo-

re fici discite parabolam etc. vsque ibi. scitis quia prope est aestas. Estiuum tempus est sole serenum. **Matth.** xij. Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno patrum eorum. **Itē** aere tranquillum et ventis pacatum. **Lant.** iij. Surge aquilo et veni auster. **Itē** floribus refertum et odoribus plenum. **Ecci.** xxxix. Florete flores. quasi liliū et date odorem. et frondete in gratia. date canticum etc. **Itē** gaudio et leticia iocundum. **Isa.** xxxv. Gaudium et leticia obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. **Dicitur** de arbore ficici quod bos cornupeta vel taurus quantumlibet ferus et indomitus si ad eam ligatus fuerit mansuescit et firmitatem suam deponit. sic et nos quantumcumque lasciuia et ferus et indomitus fuerimus. mansuescere poterimus. si tormenta damnatorum et poenitentia iustorum in die iudicii consideremus. **Leuemus** ergo capita nostra ad suscipiendum redemptorem nostrum in presenti per gratiam et in futuro per gloriam. Amen.

De eadem dominica.

De cūq3

q scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. **Roma.** xv. Legimus

Ecces. xij. q̄ faciēdi plures
 libros null⁹ est finis. ⁊ simi/
 liter **Dan. xij.** Pertrāsibunt
 plurimi ⁊ multiplex erit scia
Uñ notandū q̄ sunt q̄ttuor
 libri generales stabilē ⁊ ppe
 tuam doctrinam cōtinētes.
Prim⁹ est nature de mūdo.
Sec⁹ est fidei de deo. **Ter**
cius est ꝑscientie de iudicio.
Quart⁹ vite eterne de chri/
 sto. q̄ est liber vite. **Uñ** ꝑsus
Sunt libri nāra. fides. mēs
 ꝑscia. xps. A quib⁹ ois habz
 ortū doctrina salutis. **Li**
ber nature tractat de mūdo
 ⁊ eius ornatu tam supiori q̄
 inferiori. H̄ est de om̄ib⁹ q̄ fe/
 cit deus siue i celo siue i ter/
 ra in mari ⁊ in om̄ib⁹ abissis
Que quidē ꝑclara scia est. li
 cet difficilis. ⁊ a pauc⁹ intel/
 lecta. **Uñ** de hoc libro dicit
Isaie. xxix. Erit vobis visio
 om̄iū q̄si verba libri signa/
 tizē. Et sequit̄ ibi. **Q̄** siue sci
 enti lras. siue nescienti dare
 tur. nemo poterat legere in
 eo. i quo apparet difficultas
 rerū naturalū. qz de creatu
 ra minima aliqua quā fecit
 deus. vix sufficim⁹ rationez
 inuenire. etiā si philozophā
 do disputemus. **Ecces. iij.**
Luncta fecit de⁹ bona in tē

pore suo ⁊ mūdum tradidit
 disputatiōib⁹ eoz. vt non in
 ueniat hō opus qd̄ opat⁹ est
 deus ab initio vsqz in finem
Veruntū nec vana nec ocio
 sa est scia hui⁹ libri his qui
 eo sciunt legere. H̄ est. ex crea
 turis creatorē intelligere. et
 virtutē mirabiliū ei⁹ inuesti
 gare. **Uñ Rom.** Inuisibilia
 ipsi⁹ a creatura mūdi ꝑ ea q̄
 facta sunt intellecta cōspici/
 unt. **Glo.** Notādū q̄ cum sit
 deus vna ⁊ simplex essentia.
 nec ex diuersitate aliq̄ ꝑstet.
 pluralit̄ tñ dicit Inuisibilia
 qz plurib⁹ modis ꝑ ea q̄ fa/
 cta sunt cognoscit. s. q̄ eter/
 nus est ex ꝑpetuitate creatu
 rarū. **Q̄** omnipotens ex ma/
 gnitudine. q̄ pulcher ex de/
 core. q̄ bonus ex vsu. q̄ sapi
 ens ex ordine. q̄ liberalis ex
 āministratiōe. q̄ in ꝑtute cō
 summat⁹ ex gubernatiōe ⁊c.
Propter qd̄ ip̄e creature sca
 le iacob cōparant̄. **Liber**
 fidei tractat de deo. ⁊ docet
 nos q̄liter credere debeam⁹
 in deū. ⁊ q̄le oporteat eē cre
 dentē. qz nō omnes creden
 tes saluabunt̄. **Matth. vij.**
Nō ois q̄ dicit mi. dñe do. in
 tra. in regnū ce. ⁊c. De hoc li
 bro dicitur **Ezechiel. ij.** Et

Dominica II

vidiz ecce man⁹ missa ad me
in q̄ erat inuolut⁹ liber qui
erat script⁹ int⁹ z foris. z scri
pte erāt in co lamētationes
suple heretic⁹. z carmen ca
tholicis. z ve hypocrit⁹. **L**
ber fidei xpiane dz esse scri
ptus int⁹ p dilectionē. for⁹ p
opationē. **Q** aut pmittūtur
lamētatiōes in sc̄ptura hui⁹
libri. z in fine cludif ve. sig
nificat hereticos pmitiuam
eccliam impugnātes. et hy
pocritas iā adultā deprauā
tes. **I**sidō. **C**hristian⁹ mal⁹
dū fm euāgelij doctrinā nō
viuit. etiā ipam fidē quā ver
bo colit. oborta tentatiōe fa
cile pdit. **M**ulti em̄ fide tm̄
xpiani sunt. ope vero a xpia
na doctrīa dissentiūt. **M**ul
ti q̄z ex corde xpī fidem non
amāt. sed hūano t̄ore ean
dem p hypocrisim tenere se
simulāt. z q̄ esse nō pnt aper
te mali p terrores. fictē boni
noscunt. **A**p̄ls ad Hebre. xj
Est aut fides suba rerū spe
randaz argumētū nō appa
rentiū. **G**lo. **D**icitria ponit
ap̄ls. s. qd faciat fides in no
bis. qz iust⁹ ex fide viuit. z si
ne fide impossibile est place
re deo. **I**tē q̄ fides ē funda
mentū oim bonoz quod ne

mo mutare pōt. z sine q̄ non
est bonū edificii. **I**tē q̄ de
nō apparentibz. qz fides spe
randis rebz substat. z fac̄ eas
esse in credente in alia vita q̄
nondū apparet. **L**iber cō
scientie tractat de iudicijs
actuū n̄roz. q̄liter hō debe
at seipm iudicare z p̄riā con
scientiā discutere. nec p̄ceps
aut temerari⁹ esse de iudicā
da cōscia aliena. qz hoc fit in
p̄iudiciū dei. s. **E**oz. iij. **I**ta
q̄ nolite an̄ t̄ps iudicare q̄
ad. ve. dñs rē. vsq̄z ibi. z tunc
laus erit v. a deo. **D**e hoc li
bro dicit **D**an. viij. **J**udiciū
sedit z libri ap̄ti sunt. i. cōsci
entie patuerunt q̄ modo oc
culte sunt. nō deo sed alteru
trū. qz vnusq̄q̄ suā p̄scienti
am nouit. z fm hoc etiā in p̄
senti gaudiū habet vl' mero
rem. **D**e bona p̄scia est sicut
de domo pulchra z mūda et
diuitijs plena in q̄ letaf ho
spes. p̄b̄ cū tota familia sua.
Ecci. xxxij. **P**recurre prior i
domū tuā. illic aduocare. il
lic lude z age p̄ceptiones tu
as rē. qz secura mens qua
si inge conuiniuz. **E**contra
de mala et egra conscientia
est sicut de domo vastata vbi
sūt tecta p̄stillantia. z fames

cōtinua. in q̄ affligit hospes
 cū tota familia sua. Job. xx.
 Deuorabit euz ignis q̄ non
 succendet. relinquet afflicto
 in tabernaculo suo. Multi
 em̄ ignē ppetue dānationis
 sã nūc portāt in p̄sciētis su-
 is. Un̄ Irido. Hūana cōdi-
 tio dñ diuersis viciōsitatibz
 mentē p̄turbat. etiã ante pe-
 nas gehenne p̄ inordinatuz
 anie appetitū iã penas p̄sciē-
 patiz. Duplex ḡ in hoīe ma-
 lo fit iudiciū. qz z hic sue con-
 scientie reatu punit. z illic p̄-
 petuali pena dānat. Hoc em̄
 signat illud ps̄. Abiss⁹ abis-
 sum iuocat i voce cataracta-
 rū tuaz. Abissum em̄ abissū
 inuocare ē. de iudicio sue cō-
 scientie. ire in abissum ad iu-
 diciū dānationis ppetue. i vo-
 ce cataractaz. i. in p̄dicatōe
 sctōz ecclie doctoz. q̄ cōtra
 reprobōz cauteriatas p̄sciē-
 tias tota die vociferant licz
 min⁹ pficiāt. Semp em̄ p̄su-
 mit seua p̄turbata cōsciētia.
 Sap. xvij. Liber vite est
 xps. qz in eo scripti sunt oēs
 p̄destinati ad vitā. Isaie. iij.
 Sanct⁹ vocabit̄ oīs q̄ scri-
 ptus est in vita in hierusalē.
 Iste tractet de eēna beatitu-
 dinez de sūmo bono. qd̄ ocu-
 lus nō vidit. nec auris audi-
 uit. nec in cor hoīs ascendit.
 q̄d̄ in sum⁹ in hac lachryma-
 rū valle. p̄pter qd̄ z signatus
 legit Apoē. v. vbi d̄. q̄ i dex-
 tera sedens erat liber signa-
 tus septē sigillis. script⁹ int⁹
 z foris. z nemo dign⁹ inuēt⁹
 est ap̄ire illū. nisi leo d̄ tribu
 iuda. et agn⁹ qui erat tanq̄
 occisus. Que v̄ba sunt ma-
 gnis mysterijs z pfundis sa-
 cramētis plena. Un̄ p̄ breui-
 tate notādūz q̄ xps est liber
 ille in dextera dei sedēs. scri-
 ptus int⁹ p̄ diuinitatē. foris
 p̄ humanitatē. q̄ q̄ntū ad hu-
 manitatē aptus est nobis ex
 bñficio incarnatōis. Quan-
 tū vero ad diuinitatē claus⁹
 est. sic dicit apl's ad Col. iij.
 Cū aut̄ apparuerit xps. sup.
 in glia. tūc z nos cū ip̄o appa-
 rebim⁹ in glia. Septē si-
 gnacula q̄ntū ad hūanitatē
 xpi sunt. Incarnatio ip̄ius.
 natiuitas. passio. resurrectio
 ascētio. spū sancti missio. iu-
 diciū districtio. Post q̄ om-
 nia sacra z mysteria in terrz
 visa. z hūano generi exhibi-
 ta. aperiet̄ liber ex toto. i. tã
 ex diuinitate q̄ hūanitate.
 in celis intuedus tñ sol ele-
 ctis z sanctis. vt videāt sūmū

z incommutabile bonū. deū. s.
z fruant eterna beatitudine
q̄ consistit ex quattuor dotib; cor
poris. z trib; aie. Qd nobis p̄
stare zc.

De eadē dñica tertia.

Vid exi

q̄ stis in desertuz vi/
dere zc. Math. xi.

Laus z comedatio bti Jo.
significat statū penitentis. q̄
in quattuor ditionib; consistit.
videlicet vt penitēs sit con/
stans p̄ morū grauitatē. rigi/
dus p̄ habitū asperitatez. p/
uidus p̄tra vicioz p̄nitatēz.
Operosus p̄tra ociositatez.
Un̄ vsus. Cōstans z rigidus
sit puidus ac operosus. Si
q̄s p̄terite vult plāgere cri/
mina vite. Prima igit̄ cō/
ditio penitentis est p̄stantiaz
grauitas mox. qd̄ notat̄ ibi.
harundinē vento agi. qd̄ in/
telligēdū est a p̄trario sensu.
sic dicit glo. Per harūdinez
significat dñs animū cogni/
tione dei vacuū. z ad imun/
doz spiritū statū vagantē.
quē nō habuit beat⁹ Job. q̄
nec p̄speris erigebat̄. nec ad/
uersis nouerat̄ iclinari. Cō/
stantia optāda est penitenti/
bus. qz rē difficilē aggredi/
unt.

Judith. xi. Da mihi in
ano p̄stantiā vt stēnā illuz.
Utinā ai p̄stantiā z mox sta/
bilitatē habeant q̄ dño mili/
tāt vt nō improperet̄ eis il/
lud Job. iij. Ecce q̄ funiunt
ei nō sūt stabiles z in angelis.
repiit p̄. Quia bodie religio/
si z viri claustrales plus dis/
currūt z mouent̄ de loco ad
locū q̄ aliq̄ seculares. qd̄ fe/
re aliud nō est q̄ arma p̄nie
p̄ncere. z p̄tati p̄trarie cede/
re. Quo p̄ Eccl̄s. x. Si spūs
p̄tātē h̄ntis ascēderit sup te.
nē dimiseris locū tuū. locū scz
p̄nie. q̄ tu⁹ est vt in eo b̄uiliē
ris. z in ceteris p̄tutib; exerce
ar̄ Job. xxxiij. Dedit ei de⁹
locū p̄nie. z ille abutit̄ eo ī su
perbiā. i. in leuitate mox.

Scda d̄ditio penitentis. ē
rigor z asperitas ex pte habi/
tus vestimētoz. de q̄ hic d̄r.
Qui mollib; vestiunt̄ in do/
mib; regū sunt. q. d. nō sūt in
deserto p̄nie q̄rendi molles
et delicati. Glo. Hic nota q̄
rigida vita z p̄dicatio decli/
nare d̄z molliū palacia. q̄ fre
quētant mollib; induti adu/
lantes. q̄ ponūt puluinaria
sub om̄i cubito. q̄ vitaz pec/
cantū palpant nō pungunt
vt vel sic aliqd̄ venent̄. Itēz